

2021-10-28

s.remissvar@regeringskansliet.se
s.sof@regeringskansliet.se
Diarienummer S2021/04587

FSS remissvar angående Remiss av betänkandet Stärkt rätt till personlig assistans (SOU 2021:37)

Föreningen Sveriges socialchefer (FSS) har på remiss för yttrande fått betänkandet Stärkt rätt till personlig assistans (SOU 2021:37)

Yttrandet ska inkomma till Regeringskansliet senast den 1 oktober 2021. Föreningen har beviljats uppskov till den 1 november.

Om FSS

FSS är en partipolitiskt obunden förening som företräder drygt 400 socialchefer i landet. Utifrån vår profession och tillgänglig kunskap verkar vi för utveckling av den svenska välfärdsmodellen.

Yttrande

Inledning

Regeringen beslutade den 23 januari 2020 att uppdra åt en särskild utredare att se över vissa frågeställningar inom personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS. Utredningen överlämnade i maj 2021 betänkandet *Stärkt rätt till personlig assistans. Ökad rättssäkerhet för barn, fler grundläggande behov och tryggare sjukvårdande insatser* (SOU 2021:37). Betänkandet innehåller förslag för att förstärka den personliga assistansen för barn, ge assistansanvändare förstärkt stöd vid behov av sjukvårdande insatser och stärka rätten till personlig assistans för vissa hjälpbehov som är av stor betydelse för möjligheten att delta i samhällslivet och leva sitt liv på samma villkor som andra. Föreningen Sveriges socialchefer ger följande remissvar på betänkandet.

Stärkt assistans för barn

Barn kan få rätt till personlig assistans på samma sätt som vuxna. Barn beviljas dock i genomsnitt färre assistanstimmar. En av anledningarna till detta är att det vid bedömningen av behovet av assistans för barn ska tas hänsyn till det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken, det så kallade föräldraansvaret. Utredningen visar att det finns betydande problem med rättssäkerheten när det gäller hur föräldraansvaret tillämpas inom den personliga assistansen och assistanssättningen. FSS tillstyrker förslaget att schablonisera föräldraansvar i lagen för att på så sätt öka rättssäkerheten. Flera kommuner ser en ökad efterfrågan på barnboende för målgruppen. FSS anser att det vore en olycklig utveckling om detta blir fallet och ser att utredningens förslag möjliggör att barn kan bo kvar hemma. Genom stärkt assistans för barn skulle fler barn ha rätt till assistans

samt även fler timmar och således öka möjlighet att kunna bo kvar och växa upp i sin familj.

Stöd vid behov av sjukvårdande insatser

En del personer som tillhör personkrets enligt LSS och är beviljad personlig assistans har också behov av sjukvårdande insatser. Det kan handla om allt från att hantera läkemedel eller lägga om sår, till att sköta en kateter eller hantera andningshjälpmedel. Vissa sjukvårdande insatser som personen kan utföra själv eller med hjälp av sin personliga assistent kallas för egenvård. Utredningen har dock visat att det finns otydlighet kring begreppet egenvård och hur det används. FSS delar utredningens förslag om att en egenvårdslag införs som reglerar hälso- och sjukvårdens ansvar för exempelvis samverkan, planering, instruktioner och uppföljning samt införande av en bestämmelse i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) som anger att det, när hälso- och sjukvård ska ges till personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar, särskilt ska övervägas om vård- och behandlingsinsatserna kan ges på ett sätt som i högre utsträckning möjliggör för den enskilde att leva och delta i samhällslivet på samma villkor som andra. Detta kommer ställa nya krav på verkställare av personlig assistans som behöver följas upp av statlig myndighet. FSS ser också vikten av att assistansberättigade ska kunna få ett sammanhållet stöd för det som hen behöver hjälp med i sin vardag och att det ska bli möjligt att beakta behov av sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen vid bedömningen av om rätt till personlig assistans eller assistansersättning föreligger.

Ökad möjlighet att delta i samhällslivet

För att ge personer som är berättigade till personlig assistans en ökad möjlighet att delta i samhällslivet så föreslår utredningen att nya delar av vad som ska anses som grundläggande behov. Den föreslagna förändringen innebär att personer som utifrån dagens rättspraxis inte bedöms vara assistansberättigade, kommer kunna beviljas personlig assistans.

FSS ser positivt på nya föreslagna grundläggande behov som kommer leda till att personer med omfattande tillsynsbehov som tidigare bara varit hänvisade till stöd dygnet runt genom bostad med särskild service, har möjlighet att beviljas personlig assistans. Det ger en variation av olika insatser och främjar möjligheten att delta i samhället vilket ligger i linje med de funktionshinderspolitiska målen.

Sammanfattande synpunkter

Utredningens förslag kommer att innebära att fler personer har rätt till personlig assistans och personer som redan har assistans i dag får fler timmar. Genom förslaget kommer barn ha rätt till insatsen personlig assistans vid en lägre ålder. Fler personer kommer även ha rätt till assistansersättning från Försäkringskassan, vilket leder till en förflyttning av kostnader från kommun till stat. När stödbehovet kan tillgodoses genom personlig assistans minskar också behovet av andra insatser enligt LSS eller socialtjänstlagen vilket kan leda till minskade kostnader för kommunerna. FSS bedömer att det är viktigt att en sådan här utökning av insatsen personlig assistans också medför kompetenshöjande insatser till personliga assistenterna utöver vad som betraktas om kompetens om den enskilde. FSS ser det därför som viktigt att ekonomisk ersättning ges till kommuner om ökade kostnader uppstår. En

annan aspekt är att flera av förslagen möjliggör boende i egen lägenhet och en ökad självständighet för individen, vilket i grunden är bra. Dock uppstår det då ett ökat tryck på bostadsmarknaden, när fler målgrupper konkurrerar om lägenheter, antingen i första eller andra hand. FSS hade välkomnat ett helhetsgrepp i alla de olika frågor som rör målgruppens möjligheter att delta i samhällslivet som andra, där bostad är en grundläggande faktor. Även detta kan komma att bli ökade kostnader för kommunen på längre sikt.

För Föreningen Sveriges socialchefer

Monica Persson, ordförande

Föreningen Sveriges socialchefer är en partipolitiskt obunden förening som verkar för utveckling av den svenska välfärdsmodellen. Vi bedriver påverkansarbete inom socialpolitiska frågor och arrangerar den årliga konferensen Socialcheferdagarna. Läs mer på socialchefer.se och socialcheferdagarna.se.